

*Янушевич Я. В.,
кандидат економічних наук*

ПРАВОВА ОСНОВА ІНСТИТУЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню правової основи інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування в Україні на національному рівні. Акцентовано увагу на тому, що правова основа інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування є змістово спрямованою на функціонування суб'єктів публічного адміністрування, яких наділено владними повноваженнями у сфері податкових правовідносин. Встановлено, що суб'єкт публічної адміністрації, функціонування якого є змістовим елементом інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування, є носієм владних повноважень щодо здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності та надання адміністративних послуг під час адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів до державного та місцевих бюджетів, а також до публічних цільових фондів.

Визначено, що інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування включає таких суб'єктів публічної адміністрації: а) органи державної виконавчої влади, до яких віднесено Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади, які здійснюють повноваження у сфері оподаткування; б) органи місцевого самоврядування, яких представлено сільськими, селищними, міськими радами та радами об'єднаних територіальних громад; в) суб'єктів делегованих повноважень, що є інститутами громадянського суспільства; г) суб'єктів, яких не віднесено до органів державної виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, але яких наділено окремими повноваженнями щодо забезпечення управлінського впливу в означеній сфері, як-от Верховна Рада України, Президент України, Національний банк України, Уповноважений Верховної Ради з прав людини, військово-цивільні адміністрації тощо.

Встановлено, що правова основа функціонування суб'єктів публічної адміністрації, яких наділено владними повноваженнями у сфері оподаткування, складається із сукупності правових норм, якими: а) регламентовано статус суб'єктів публічної адміністрації; б) закріплено компетенцію уповноважених суб'єктів у податкових правовідносинах; в) визначено умови притягнення до відповідальності суб'єктів публічної адміністрації.

Ключові слова: інституційний механізм, норма права, правова основа, суб'єкт публічної адміністрації, сфера оподаткування.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку стан податкової системи характеризується кардинальними змінами, які опосередковано численними реформами в соціальній, економічній, політичній та інших сферах суспільного життя. Розбудова України як соціальної, демократичної та правової держави, а також встановлення євроінтеграційного та євроатлантичного курсу сприяли динамічному реформуванню положень чин-

ного податкового законодавства та трансформації правового регулювання інституційного механізму сфери оподаткування. З огляду на той факт, що сфера оподаткування є основою економіки будь-якої держави, а податкам та зборам відводиться особливе місце як джерелам формування державного та місцевих бюджетів, убачається за необхідне визначення системи суб'єктів публічного адміністрування, які безпосередньо формують інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування, з'ясування правових основ їхньої діяльності. Вказане зумовлює необхідність і актуальність обраної теми дослідження.

Вагомий науковий внесок у розроблення проблематики інституційного механізму забезпечення публічного адміністрування у відмінних сферах суспільних відносин зроблено такими вченими-адміністративістами, як: В. Авер'янов, О. Андрійко, Ю. Бездушна, П. Діхтєвський, В. Жук, М. Кучерявенко, В. Пархоменко, О. Прийма, О. Стрельников, В. Шестак, І. Яковлев та інші. Значення наукових праць вказаних учених не викликає сумнівів, однак дослідження окремих питань формування інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування здійснювалося досить фрагментарно.

Мета статті полягає у визначенні правової основи інституційного механізму сфери оподаткування в межах національного зрізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правова основа інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування є змістово спрямованою на функціонування суб'єктів публічного адміністрування, яких наділено владними повноваженнями у сфері податкових правовідносин. Говорячи ж про сутність поняття «суб'єкт публічної адміністрації», варто зазначити таке. Загальноприйнятим є визначення суб'єкта публічної адміністрації як суб'єкта владних повноважень, якого законом наділено повноваженнями здійснювати публічне адміністрування, тобто надавати адміністративні послуги чи здійснювати виконавчо-розпорядчу діяльність в означеній сфері суспільних відносин. До основних ознак, які детермінують сутність поняття «суб'єкт публічної адміністрації», відносять такі:

- 1) кожен із суб'єктів є відокремленою частиною єдиної функціональної системи суб'єктів публічної адміністрації;
- 2) кожного із суб'єктів наділено відповідним правовим статусом, який визначається законами або підзаконними нормативно-правовими актами;
- 3) суб'єкт публічної адміністрації реалізує не приватний, а публічний інтерес, що опосередковує відповідний зміст його діяльності;
- 4) для здійснення публічного адміністрування суб'єкта публічної адміністрації має бути наділено повноваженнями з ухвалення виконавчо-розпорядчих рішень [1, с. 81].

Отже, суб'єкт публічної адміністрації, функціонування якого є змістовим елементом інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування, є носієм владних повноважень щодо здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності та надання адміністративних послуг під час адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів до державного та місцевих бюджетів, а також до публічних цільових фондів.

Варто зазначити, що загальноприйнятим є поділ суб'єктів публічної адміністрації на: а) органи державної виконавчої влади; б) органи місцевого самоврядування; в) суб'єктів делегованих повноважень. Якщо конкретизувати вказану диференціацію відповідно до сфери оподаткування, а також урахувати позиції окремих дослідників [2], інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування сформовано з функціонального відображення діяльності таких суб'єктів публічної адміністрації, як:

Органи державної виконавчої влади: Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Державна митна служба України (далі – ДМС України), Державна податкова служба України (далі – ДПС України), територіальні органи вказаних центральних органів виконавчої влади, місцеві державні адміністрації в частині повноважень щодо оподаткування.

Органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад [12].

Суб'єкти делегованих повноважень, якими у сфері оподаткування можуть виступати інститути громадянського суспільства: громадські організації, громадські ради, що функціонують як при органах державної виконавчої влади, так і при органах місцевого самоврядування.

Суб'єкти, яких не віднесено до органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, але яких наділено окремими повноваженнями щодо забезпечення управлінського впливу в означеній сфері. До вказаної групи можливо включити: Верховну Раду України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Президента України, Національний Банк України, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, військово-цивільні адміністрації тощо.

Що стосується правової основи функціонування суб'єктів публічної адміністрації, які формують інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування, то вона полягає в такому. Первинно доцільно виходити з того, що сукупність правових норм, якими врегульовано діяльність означених суб'єктів, можна розділити на: а) норми, що регламентують статус суб'єктів публічної адміністрації; б) норми, якими закріплено компетенцію уповноважених суб'єктів у податкових правовідносинах; в) норми, якими визначено умови притягнення до відповідальності суб'єктів публічної адміністрації.

Так, основним нормативно-правовим актом, що визначає правовий статус органів державної виконавчої влади, є Конституція України. Положеннями, що детермінують функціонування органів державної виконавчої влади, є: визнання Кабінету Міністрів України вищим органом у системі органів виконавчої влади (ст. 113); закріплення за ним повноважень щодо утворення, реорганізації та ліквідації міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (ст. 116); визначення за місцевими державними адміністраціями здійснення виконавчої влади в областях і районах, містах Києві та Севастополі (ст. 118) тощо [4].

Правове забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України виражено в положеннях Закону України «Про Кабінет

Міністрів України», у ст. ст. 1, 2 якого встановлено, що вищим органом у системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України, який, крім іншого, забезпечує проведення державної фінансової та податкової політики, а також сприяє стабільності грошової одиниці України [11]. Згідно з Податковим кодексом України (далі – ПК України), до повноважень Кабінету Міністрів України в податковій сфері віднесено: визначення переліку надавачів бюджетних грантів (ст. 14.1.277); встановлення порядку надання інформації державними органами, що ведуть облік або реєстрацію рухомого майна й інших активів, які є об'єктом оподаткування, про власників та/або користувачів такого рухомого майна контролюючим органам (ст. 68.3); встановлення порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру (ст. 133.4.5); визначення переліку документів та порядку їх подання для отримання податкової соціальної пільги (ст. 169.2.1); встановлення порядку обчислення та накопичення реєстраторами розрахункових операцій та фіскальним сервером контролюючого органу сум податку (ст. 201.11) тощо [5].

Правову основу діяльності Міністерства фінансів України закладено положеннями Закону України «Про центральні органи державної виконавчої влади», відповідно до ст. 6 якого міністерством є центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах, у контексті нашого дослідження – у сфері оподаткування [16]. Як передбачено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про Міністерство фінансів України», Міністерство фінансів є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби із правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску. Повноваження вказаного Міністерства у сфері оподаткування полягають:

- у здійсненні заходів з підготовки до імплементації в національне законодавство рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) у сфері міжнародного оподаткування, трансфертного ціноутворення, а також щодо обміну фінансовою інформацією в податкових цілях;

- в узгодженні рішення про надання розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу;

- в участі у переговорах із делегаціями урядів інших держав щодо підготовки проєктів міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи і майно, внесення змін до чинних міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи і майно;

- у забезпеченні реалізації Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил і застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA);

- участі в засіданнях робочих груп із питань податкової політики й адміністрування ОЕСР [9].

До суб'єктів публічної адміністрації, яких наділено владними повноваженнями у сфері оподаткування та віднесено до органів державної виконавчої влади, належать: а) ДПС України; б) ДМС України. Доречно вказати, що до грудня 2018 р. повноваження щодо збору й адміністрування податків поклалися на Державну фіскальну службу, але згодом її було повторно реорганізовано через виокремлення ДПС та ДМС України, до яких перейшли відповідні повноваження. Діяльність вказаних суб'єктів публічної адміністрації також регламентовано Законом України «Про центральні органи державної виконавчої влади». Зокрема, ст. 16 вказаного нормативно-правового акта встановлено, що служба є центральним органом виконавчої влади, більшість функцій якого становлять функції з надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам. Служба як центральний орган державної виконавчої влади може здійснювати як функції з контролю, так і функції з управління об'єктами державної чи комунальної власності [16].

Вказане корелює з нормами, закріпленими профільними Положеннями, що визначають правовий статус ДПС і ДМС України [10], деталізують повноваження у сфері оподаткування. Функціональне призначення ДПС України полягає у виконанні сукупності завдань, як-от: здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків, платників єдиного внеску, об'єктів оподаткування й об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням; здійснення контролю за дотриманням вимог податкового законодавства, законодавства щодо адміністрування єдиного внеску та законодавства з інших питань; здійснення контролю за своєчасністю подання платниками податків передбаченої законом звітності (декларації, розрахунки й інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків, зборів, платежів); застосування до платників податків фінансових (штрафні) санкцій за порушення вимог податкового законодавства чи законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на ДПС України (ч. 4) тощо [10]. Що стосується ДМС України, то основною метою її діяльності у сфері оподаткування є дотримання законодавства щодо оподаткування митом, акцизним податком, податком на додану вартість, іншими податками та зборами, які відповідно до податкового, митного й іншого законодавства справляються у зв'язку із ввезенням (пересиланням) товарів на митну територію України або територію вільної митної зони або вивезенням (пересиланням) товарів із митної території України або території вільної митної зони (ст. 41 ПК України) [5].

Місцевими органами виконавчої влади, які формують інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування, є місцеві державні адміністрації та територіальні органи ДМС та ДПС України.

Так, діяльність місцевих державних адміністрацій регламентовано положеннями Закону України «Про місцеві державні адміністрації», ст. 18 якого передбачено, що місцева державна адміністрація: складає, схвалює і подає на розгляд ради прогноз відповідного бюджету та забезпечує його виконання, а також звітує перед відповідною радою про його виконання; подає в установленому порядку до органів виконавчої влади вищого рівня фінансові показники і пропозиції до проекту Державного бюджету України; отримує від усіх суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності інформацію, передбачену актами законодавства, для складання і виконання бюджету [13].

До основних положень, якими визначено повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері оподаткування, належать ч. 3 ст. 250 та ч. 3 ст. 289 Податкового кодексу України, відповідно до яких обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації до 1 грудня року, що передує звітному, подають до контролюючих органів переліки платників податків, яким в установленому порядку видано дозволи на викиди, спеціальне водокористування та розміщення відходів, та не пізніше 15 січня поточного року інформують ДПС України, власників землі та землекористувачів про щорічну індексацію нормативної грошової оцінки земель [5].

Територіальні органи ДПС та ДМС України підпорядковуються вказаним службам та здійснюють свою діяльність відповідно до Положень про ДПС України та ДМС України, Податкового кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України та Закону України «Про державну службу» у частині дисциплінарної відповідальності посадових осіб тощо.

Як уявляється, окремо варто зупинитися на положеннях ст. 283 Кодексу адміністративного судочинства, якими встановлено, що податкові та митні органи під час здійснення повноважень у сфері оподаткування звертаються до адміністративного суду щодо: 1) зупинення видаткових операцій платника податків на рахунках платника податків; 2) підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків; 3) надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу за рахунок майна платника податків, що перебуває в податковій заставі; 4) зобов'язання керівника підприємства провести інвентаризацію основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, які перебували або перебувають під митним контролем чи використовувалися цим підприємством разом із товарами, які було поміщено у відповідний митний режим [3].

Щодо відповідальності означених суб'єктів публічного адміністрування, то положеннями ПК України передбачено можливість застосування адміністративної та кримінальної відповідальності в разі вчинення податкового правопорушення контролюючим органом [5]. Що стосується посадових осіб цих органів, відповідно до ст. ст. 65, 66 Закону України «Про державну службу», до них застосовується дисциплінарна відповідальність у вигляді дисциплінарних стягнень [8]. Цивільно-правову відповідальність контролюючого органу у вигляді компенсування шкоди регламентовано ст. 110.3 Податкового кодексу України [5], зміст якої співвідноситься зі ст. ст. 1173 та 1174 Цивільного кодексу України, якими передбачено обов'язок відшкодування в повному обсязі збитків, завданих незаконними рішеннями, діями або бездіяльністю державного органу та його посадових осіб, незалежно від вини [18].

До суб'єктів публічної адміністрації, яких наділено повноваженнями у сфері оподаткування, віднесено й органи місцевого самоврядування. Як передбачено положеннями ст. 284 Податкового кодексу України, сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території [5]. Вказане корелює з положеннями ст. ст. 26 та 69 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», якими закріплено виключну компетенцію органів місцевого самоврядування, зокрема й у сфері оподаткування. До таких повноважень віднесено: встановлення

місцевих податків і зборів; ухвалення рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг щодо місцевих податків і зборів, а також земельного податку; затвердження ставок земельного податку; встановлення нормативів централізації коштів від земельного податку на спеціальних бюджетних рахунках районів міста тощо [12].

Що стосується виокремлення правової основи функціонування суб'єктів делегованих повноважень у сфері оподаткування, то зазначимо таке. До таких суб'єктів можна віднести інститути громадянського суспільства, якими виступають громадські організації та громадські ради. Відповідно до Типового положення про громадську раду, при органах державної виконавчої влади й органах місцевого самоврядування мають утворюватися громадські ради, метою діяльності яких є проведення консультацій із громадськістю, зокрема й щодо сфери оподаткування [17].

За нормами Положення про Громадську раду при ДПС України, громадська рада є постійно діючим колегіальним виборним консультативно-дорадчим органом, який утворюється при ДПС України з метою забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю ДПС України, налагодження ефективної її взаємодії із громадськістю, урахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики. До основних завдань Громадської ради при ДПС України віднесено: сприяння реформуванню державної податкової служби України відповідно до світових вимог і стандартів; створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами; здійснення громадського контролю за діяльністю органів податкової служби; сприяння врахуванню ДПС України громадської думки у процесі діяльності; сприяння поліпшенню якості обслуговування податковою службою платників податків та налагодження партнерських відносин; надання ДПС України інформації про результати громадських слухань (інших форм відображення громадської думки) щодо вдосконалення діяльності [6].

Важливе місце в інституційному механізмі забезпечення сфери оподаткування відведено суб'єктам, яких не віднесено до органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, але яких наділено окремими повноваженнями щодо забезпечення управлінського впливу у сфері оподаткування.

Так, наприклад, Верховна Рада України як найвищий орган законодавчої влади ухвалює закони України та вносить зміни до них, зокрема і в частині оподаткування [4]. Відповідно до положень ст. 12 ПК України, Верховна Рада України встановлює на території України загальнодержавні податки та збори і визначає: перелік загальнодержавних податків та зборів; перелік місцевих податків та зборів, установа яких належить до компетенції сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, яких створено згідно із законом та перспективним планом формування територій громад; елементи податку, податкові пільги та порядок їх застосування щодо загальнодержавних та місцевих податків та зборів [6].

Особливості управлінського впливу Президента України на суспільні відносини, які складаються у сфері оподаткування, як глави держави полягають у здійсненні керівництва фінансовою діяльністю відповідно до ст. 106 Конституції України. Також Президента України наділено правом скасовувати акти Кабінету Міністрів України з мотивів невідповідності Основному

закону, правом підписувати закони, які ухвалені Верховною Радою України, та правом «вето» щодо ухвалених Верховною Радою України законів у сфері оподаткування [4].

Щодо правової основи функціонування Національного банку України у сфері оподаткування, то відповідно до ст. ст. 6, 7 Закону України «Про Національний банк України», його діяльність спрямовано на забезпечення єдиної державної політики в галузі грошового обігу та фінансової стабільності держави. У межах повноважень Національний банк України вносить рекомендації Кабінету Міністрів України стосовно впливу податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України, а також визначає розміри, порядок формування та використання резервів банків для покриття можливих фінансових ризиків, що утворюються за рахунок доходу від оподаткування [14].

Уповноважений Верховної Ради з прав людини здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України. Не є винятком і сфера оподаткування, у якій можуть траплятися порушення прав людини і громадянин. Відповідно до положень ст. 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини», за омбудсменом закріплено повноваження щодо здійснення контролю стосовно запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина, зокрема під час сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів [15].

Не можна залишити поза увагою і той факт, що з метою виконання повноважень місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування в районі відсічі збройної агресії Російської Федерації як тимчасовий вимушений захід з елементами військової організації управління можуть утворюватися військово-цивільні адміністрації. Законом України «Про військово-цивільні адміністрації» у ст. 6 закріплено, що вказані органи встановлюють ставки місцевих податків і зборів відповідно до ПК України, а також ухвалюють рішення щодо надання пільг зі сплати місцевих податків і зборів, якщо немає рішень відповідної ради з даних питань [7].

Висновки. Отже, складовими елементами інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування є такі суб'єкти публічної адміністрації: органи державної виконавчої влади (Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, ДМС України, ДПС України, територіальні органи вказаних центральних органів виконавчої влади, місцеві державні адміністрації в частині повноважень щодо оподаткування); органи місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад); суб'єкти делегованих повноважень, якими у сфері оподаткування можуть виступати інститути громадянського суспільства (громадські організації, громадські ради, що функціонують як при органах державної виконавчої влади, так і при органах місцевого самоврядування); суб'єкти, яких не віднесено до органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, але яких наділено окремими повноваженнями щодо забезпечення управлінського впливу в означеній сфері. До вказаної групи можна включити: Верховну Раду України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим, Президента України, Національний банк України, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, військово-цивільні адміністрації тощо.

Наголосимо також, що правова основа функціонування суб'єктів публічної адміністрації, яких наділено владними повноваженнями у сфері оподаткування, складається із

сукупності правових норм, якими: а) регламентовано статус суб'єктів публічної адміністрації; б) закріплено компетенцію уповноважених суб'єктів у податкових правовідносинах; в) визначено умови притягнення до відповідальності суб'єктів публічної адміністрації.

Література:

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галушко та ін. 2-ге вид. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 520 с.
2. Голобородько Т. Суб'єкти публічного управління та адміністрування в сфері обліку і оподаткування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/57.pdf (дата звернення: 03.09.2020).
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 32. Ст. 1918 (у ред. від 15 грудня 2017 р.).
4. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Положення про Громадську раду при Державній податковій службі України : наказ Державної податкової служби України від 12 грудня 2014 р. № 24. URL: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/gromadska-rada/arhiv/arhivni-materiali/gromadska-kolegiya/polojennya-pro-gromadsku-k/> (дата звернення: 03.09.2020).
7. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 3 лютого 2015 р. № 141-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text> (дата звернення: 03.09.2020).
8. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149.
9. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України : постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>.
10. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.
11. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
12. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/stru#Stru>.
13. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 03.09.2020).
14. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 03.09.2020).
15. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.09.2020).
16. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. Ст. 385.
17. Типове положення про громадську раду при центральному, місцевому органі виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378. URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/10242020> (дата звернення: 03.09.2020).
18. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv/page>.

Ianushevych Ia. Legal basis for institutional mechanism of taxation sphere functionality: national aspect

Summary. The article is devoted to the study of legal basis of the institutional mechanism for ensuring the sphere of taxation in Ukraine at the national level. Emphasis is placed on the fact that the legal basis of the institutional mechanism for ensuring the sphere of taxation is meaningfully aimed at the functioning of public administration entities, which are endowed with power in the field of tax relations. It has been established that a subject of public administration, whose functioning is a meaningful element of the institutional mechanism to ensure the field of taxation, is the bearer of authoritative powers to carry out executive and administrative activities and provide administrative services during administration of taxes, fees and other mandatory payments to the state and local budgets, as well as to public target funds.

It has been found that the institutional mechanism ensuring the sphere of taxation comprises the following public administration bodies: a) state executive bodies including the Cabinet of Ministers of Ukraine, central and local executive bodies exercising powers in the field of taxation; b) local self-government bodies represented by village, settlement, town/city councils and councils of united territorial communities; c) subjects of delegated powers being the institutions of civil society; d) authorities that do not belong to the state executive bodies and local self-government bodies, but are endowed with separate powers to ensure administrative influence in this sphere, in particular, the Verkhovna Rada of Ukraine, the President of Ukraine, the National Bank of Ukraine, the Verkhovna Rada Commissioner for Human Rights, civilian-military administrations etc.

It has been established that the legal basis for the functioning of public administration entities, which are endowed with power in the field of taxation, consists of a set of legal norms that: a) regulate the status of public administration bodies; b) set forth the competence of the authorized bodies in tax legal relations; c) determine the conditions on which public administration bodies can be brought to justice.

Key words: institutional mechanism, legal norm, legal basis, public administration body, field of taxation.